

دایره‌های کلاسی

قسمت دوم

قطعه سازنده ۱: یک دایره تشکیل دهید.

به دانش آموزان بگویید اولین قدم در نشست کلاسی، ایجاد فضایی است که در آن راه حل های برنده برآورده باشند. برآورده به وجود آید و هر کس حق مساوی برای صحبت کردن و شنیدن داشته باشد. چیدمان دایره هوار، به خصوص اگر بدون هرگونه میز و نیمکتی باشد، به هر کس اجازه می دهد دیگری را ببینند و به یاد دانش آموزان می آورد که نشست کلاسی، قسمتی متفاوت و خاصی از تجربه آنها در مدرسه است. بعضی از معلمان ترجیح می دهند دقیقاً به دانش آموزان بگویند چه می خواهند و سپس عقاید آنها را درباره چگونگی رسیدن به هدف جویا شوند. مثلًا ممکن است بگویند «ما می خواهیم تمام میزها را مقابل دیوارها ببریم و صندلی هایمان را به صورت دایره های بچینیم. چه کسی نظریه ای برای رسیدن سریع، آرام و

در شماره گذشته، پس از بیان معیارها و قوانین نشست های کلاسی، هشت قطعه سازنده آن را نام بردیم. در این شماره، به صورت مفصل به جزئیات سه قطعه سازنده که لازمه نشست اول است، خواهیم پرداخت.

قطعه سازنده ۲: تشکر و قدردانی را تمرین کنید.

شروع نشسته‌های کلاسی با یک نکته مثبت اهمیت دارد. بازخوردهای مثبت دانشآموزان و معلمان به یکدیگر، تقویت‌کننده واقعی عزت‌نفس آن‌هاست. از آنجا که بسیاری از بچه‌ها به تشکر کردن عادت ندارند، پیشنهاد می‌کنیم در اولین جلسه چگونگی این کار را آموزش دهید. یک راه این است که از آن‌ها بخواهیم به زمانی فکر کنند که کسی چیزی به آن‌ها می‌گوید و باعث می‌شود احساس خوبی درباره خودشان پیدا کنند. آن‌ها می‌توانند به نوبت مثال‌هایشان را با گروه در میان بگذارند. پیشنهاد دیگر این است که از دانشآموزان‌تان بخواهید درباره چیزی که مایل‌اند به خاطر آن از دیگران تشکر کنند، فکر کنند.

مثال‌هایی بزنید. شاید آن‌ها بخواهند از یک هم‌کلاسی به خاطر درست کردن یک روزنامه دیواری یا قرض دادن یک مداد تشکر کنند. شاید دوست داشته باشند از یک نفر تشکر کنند که با آن‌ها لی‌لی بازی کرده است. ممکن است دلشان بخواهد از یک نفر به خاطر قدم زدن تا زمین بازی، یا برای دوست شدن با آن‌ها، ضمن خودن ناها، تشکر کنند. با چند مثال کوچک، بچه‌ها متوجه مطلب می‌شوند و می‌توانند به مسائل قابل قدردانی فکر کنند. یک راه دیگر برای آموزش تشکر کردن این است که از بچه‌ها بخواهیم به چیزی فکر کنند که آرزو دارند یک نفر به خاطر اش از آن‌ها تشکر کند. سپس از کسی که سمت چپ دانشآموز نشسته است، بخواهیم آن قدردانی را برای او انجام دهد. مثلاً شاید محمد دوست داشته باشد کسی از او به خاطر اینکه تلاش می‌کند بدون نوبت صحبت نکند، تشکر کند. او این مطلب را در کلاس می‌گوید. علی که سمت چپ او نشسته است، به محمد می‌گوید: «من دوست دارم از تو به خاطر اینکه خارج از نوبت صحبت نمی‌کنم، تشکر کنم.» محمد باید با این عبارت پاسخ دهد: «خواهش می‌کنم». شما سپس باید از علی بپرسید، آیا چیزی هست که او دوست داشته باشد به خاطر آن از او تعریف شود و روند را همچنان ادامه دهید.

بعضی از معلمان با این نظر که این تشکرها صادقانه به نظر نمی‌رسند، با آن مخالفت می‌کنند. به خاطر داشته باشید، فعالیت‌هایی که پیشنهاد می‌شود، تمرینی هستند. وقتی دانشآموزان مهارت تشکر کردن و تعریف شنیدن را یاد می‌گیرند، موانع ارتباطی از بین می‌رون و صمیمیت شکل می‌گیرد.

شما همچنین می‌توانید تشکر کردن را با این پرسش آموزش دهید: «عمولاً وقتی از بزرگترها تشکر می‌شود، چگونه رفتار می‌کنند؟» تأکید کنید حتی برای بزرگسالان هم تشکر کردن و تعریف

محترمانه به این هدف دارد؟» دانشآموزان هم عقایدشان را درباره چگونگی ترتیب دادن دایره‌ای با کمترین میزان بی‌نظمی، بیان می‌کنند. در صورت امکان، دانشآموزی را با یک ساعت زمان نگهداز، مسئول نگه داشتن وقت کنید. بگذارید بچه‌ها بدون هیچ‌گونه دستور العمل اضافی کار را شروع کنند.

معلمان دیگر به سادگی به دانشآموزان می‌گویند یک دایره تشکیل دهند. بعد منتظر می‌مانند ببینند چه اتفاقی می‌افتد. کلاس‌ها غالباً با چندین نوع چیزمان متفاوت پایان می‌باید. مثلاً ما شنیده‌ایم در یک کلاس، با میزها، مرتعی تشکیل داده‌اند و دانشآموزان روی میزها نشسته‌اند. در کلاس دیگر، تمام میزها را در گوشه‌ای جمع کرده‌اند و با صندلی‌ها دایره تشکیل داده‌اند. در کلاس دیگری هم میزها و صندلی‌ها را به عقب هل داده‌اند و روی زمین به صورت دایره نشسته‌اند.

بگذارید بچه‌ها خلاق باشند. اگر اولین تلاشتان مؤثر نبود، درباره آن بحث کنید و بگذارید بچه‌ها راههای جدیدی پیدا کنند. این برای بچه‌ها فرصت بزرگی است که بهمند اشتباه کردن و درس گرفتن از آن، با تلاش دوباره و داشتن اطلاعات جدید، موضوع خوب و مورد قبولی است.

بعد از اینکه همه میزها و صندلی‌ها جایه‌جا شدند، روی تخته بنویسید این کار چه مدتی طول کشید. از بچه‌ها بپرسید آیا نظری برای پیشرفت در این کار دارند؟ آن‌ها را تشویق کنید درباره آین موضوع بحث کنند. بچه‌ها بدون اینکه متوجه شوند، اولین بحث را تجربه می‌کنند. این کار، آن‌ها را برای نشسته‌های آینده آماده می‌کند؛ چون آن‌ها مشغول یادگیری از طریق عمل کردن و نه از طریق سخنرانی هستند. شما هدف را به آن‌ها نشان و اجازه می‌دهید برای رسیدن به آن مشارکت کنند. از آن‌ها بپرسید آیا مایل‌اند کلاس را به حالت اولیه‌اش برگردانند و دوباره امتحان کنند ببینند می‌توانند در زمان مقرر کار را تمام کنند یا نه. در کناری بنشینید و از مشاهده اینکه بچه‌ها تا چه حد از انجام دادن کارها، بحث کردن درباره آن‌ها و تلاش‌های دوباره مطلب فرا می‌گیرند، لذت ببرید.

هر کس در کلاس به جایی در دایره احتیاج دارد. اگر کسی از دایره بیرون ماند، از دانشآموزان بخواهید برای ایجاد فضای بیشتر، کمی عقب بروند. بعضی از معلمان ترجیح می‌دهند جاهای نشستن در دایره را با ترتیب خاصی تعیین کنند.

این تصمیم به خود شما بستگی دارد. به هر حال، مهم این است که تمام دانشآموزان، دستیاران معلم و خود معلم، پیش از ادامه بحث، در داخل دایره باشند. اگر اعضای کلاس تصمیم بگیرند درون دایره روی زمین بنشینند، معلم هم باید در همان سطح و دایره، کنار دانشآموزان بنشینند.

دوپهلو کرده است، نمی‌تواند راهی برای تغییر آن جمله پیدا کند، از بچه‌های کلاس بخواهید پیشنهادهایشان را بگویند.
این جریان الگویی برای همکاری است. البته اشکالی ندارد که دانش‌آموزان از نکته‌ای بگذرند، اما بهتر است نگذاریم یک انتقاد، بدون اظهارنظر، کنار گذاشته شود. یک معلم دبستان، با پیشنهاد اینکه دانش‌آموزان مراقب باشند چیزی نگویند که دل دیگران بشکند، به آن‌ها در یادگیری چگونگی تشکر کردن کمک کرد. دانش‌آموزان با درک این مفهوم هیچ مشکلی نداشتند و توانستند مثال‌هایی از احساس خودشان، وقتی کسی دلشان را می‌شکند، بیان کنند.
معلمان سیاری که نشسته‌های کلاسی را به طور منظم برپا کرده‌اند، بازخورد داده‌اند که اگر یک نشست به خاطر نداشتن دستور کار تعطیل می‌شد، دانش‌آموزان اعتراض می‌کردند و می‌گفتند: «خب، حداقل می‌توانستیم تشکرهایمان را انجام دهیم.»

صرفه‌جویی می‌شود (شما مجبور نیستید به شخصه به هر مشکلی بپردازید) و دیگر آنکه مشکلات واقعی را در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهد تا آن‌ها در نشست کلاسی حل کنند.
تشکیل یک دایره، مرور چارچوب و هدف نشست (به انضمام جا انداختن دستور کار) و یادگیری تشکرها، موضوعاتی هستند که پرداختن به آن‌ها در نخستین نشست کافی است. در پایان نشست، تاریخ نشست آینده را به دانش‌آموزان اطلاع دهید. به آن‌ها بگویید دستور کار در کجا نگهداری می‌شود و از آن‌ها بخواهید میز و صندلی‌ها را به حالت اولیه بازگردانند. ■

گرفتن فکر کنند، چقدر کارشان ساده‌تر بود!
معلمی به دانش‌آموزانش گفت: «آیا شرم‌آور نیست که منفی بودن برای ما تا این حد آسان، و مثبت بودن تا این حد دشوار است؟ آیا بهتر نیست ما نکات مثبت بیشتری در زندگی مان داشته باشیم؟ باید آن قدر تمرین کنیم تا این کار برایمان آسان‌تر شود.»
آوردن مثال از جمله‌هایی که نخست تشکر به نظر می‌رسند، اما درواقع خیلی دلگرم کننده نیستند، به بچه‌ها کمک می‌کند. این جمله‌ها «تشکرهای دوپهلو» نامیده می‌شوند. شما می‌توانید از دانش‌آموزانتان بپرسید «مشکل این تشکرها چیست؟» و بعد یک مثال بزنید. مثلاً «من خوشحالم که تو مرا بیشتر از بچه‌های دیگر دوست داری» یا «من دوست دارم از تو به خاطر اینکه آبنبات‌هایت را با من قسمت کردي تشکر کنم، چون تو معمولاً خیلی خودخواه هستی». اگر یک نفر تشکری را بیان کرد که درواقع یک انتقاد بود، از او بپرسید آیا میل دارد دوباره سعی کند، یا برای تبدیل انتقاد به تشکر، به کمک نیاز دارد؟ اگر فردی که تشکر

شنیدن مشکل است، چون تشکرها غالباً بر آنچه یک نفر انجام می‌دهد تمتر کر نمی‌شود، بلکه به قضاوتی کلی درباره شخصیت فرد می‌پردازد. اگر ما بر آنچه شخص انجام می‌دهد تمتر کنیم، او برداشتی بهتر از آنچه ما در نظر داریم به دست می‌آورد. مثلاً یک دانش‌آموز ممکن است بگوید: «من می‌خواهم از شما به خاطر اینکه به ما اجازه دادید نشسته‌های کلاسی داشته باشیم، تشکر کنم.» این جمله بسیار مشخص‌تر از آن است که فقط بگویید: «شما معلم خوبی هستید.»

دانش‌آموزان همچنین می‌توانند یاد بگیرند به شیوه‌ای مشخص تشکر و قدردانی کنند. مثلاً اگر فردی می‌گویید: «شما آدم خوبی هستی»، بخواهید مثالی از کاری که آن شخص انجام داده و باعث شده او فکر کند آن شخص آدم خوبی است، بیاورد. اگر دانش‌آموزان در پیدا کردن راهی برای تشکر یا بیان تشکر دچار سختی و مشکل هستند، به آن‌ها یادآوری کنید اگر از آن‌ها خواسته می‌شد به جای تشکر کردن، به ایراد

قطعه سازنده ۳: یک دستور کار (دستور جلسه) تهیه کنید.

به دانش‌آموزانتان اطلاع دهید دفتری را برای ثبت موضوع‌های مورد بحث تهیه می‌کنید. معلمان و دانش‌آموزان می‌توانند نگرانی‌هایشان را در طول روز در دستور کار بنویسند. بعضی از معلمان، به جای دفتر، ابتداء از کاغذهای کلاس شکایت کرد، به او بگویید: «درباره این موضوع می‌توانیم در نشست کلاسی صحبت کنیم؛ اگر تو دوست داری این موضوع را در نشست کلاسی مان مطرح کنیم، خواهش می‌کنم آن را به دستور کار اضافه کن». این روش دو فایده به همراه دارد؛ یکی اینکه در وقت